

NOLI321 (Masteremne A) / RET205/255 (Nordisk retorikk), V2019
"Politisk litteratur. Ideologi, diktekunst og retorikk fra Wergeland til vår tid"

Dette fordypningsemnet undersøker forholdet mellom litteratur, samfunn, politikk og ideologi. Vi skal ta for oss en rekke forfattere og verk som på ulike måter har intervenert politisk eller ideologisk i det samfunnet som omgir dem. Emnet har en historisk innfallsvinkel i den forstand at vi begynner med litterære verker skrevet i første halvdel av attenhundretallet, for så å bevege oss gradvis frem mot vår egen samtid.

Vi undersøker tekster i ulike sjangre – både lyrikk, epikk, dramatikk og sakprosa – med til dels svært forskjellig syn på hva det vil si å skrive politisk, og til dels svært ulike politiske og ideologiske holdninger. I tillegg skal vi ta for oss en del sentrale teoritekster som diskuterer spørsmålet om politisk litteratur: om en slik litteratur i det hele tatt er mulig, om den har reell politisk betydning, om den kan lykkes både kunstnerisk og politisk samtidig, og om hvordan vi skal gå frem for å lese den.

Metodisk legger kurset opp til en historisk-komparativ sammenlikning av eldre og nyere tekster, med vekt på en ideologikritisk, retorisk og resepsjonsorientert lese måte, der vi blant annet spør: Hvordan har disse tekstene virket eller forsøkt å virke i mer eller mindre spesifikke historiske situasjoner, og hvordan har ettertiden behandlet dem? Tematisk berører vi politiske emner som jødeparagrafen i Norges Grunnlov, psykiatri, arbeideropprør, terrorisme, antifascisme, kvinnesak, migrasjonsdebatt, naturvern, rovkapitalisme og nyliberalisme – men også antisemittisme, verdikonservatisme og misantropi.

Onsdag 16.1. kl. 11.15–14.00 (EV)

"Politiske digtere? Giver der noget modbydeligere?" Innledning om politisk litteratur. Marx, Brandes, Adorno, Lukacs, Kittang, Jameson. Wergeland, Welhaven, Rudolf Nilsen pluss Vassenden (2014), Vassenden (2007)

Onsdag 23.1. kl. 11.15–14.00 (FHP)

Bjørnstjerne Bjørnson: *Over Ævne II* (1895). Brandes, Marx, Lukács, Brecht pluss Helmich Pedersen.

Onsdag 30.1. kl. 11.15–14.00 (FHP)

Amalie Skram: *Professor Hieronimus* (1895). Brandes, Woolf, Showalter.

Onsdag 13.2. kl. 11.15–14.00 (EV)

Litteratur, natur og industrihistorie.

Gro Holm: *De hvite kull* (1936). Lukacs, Brandes, Gulliksen.

Onsdag 20.2. kl. 11.15–14.00 (EV)

Det konservative opprør som feminisme.

Sigrid Undset: *Den trofaste hustru* (1936). Woolf, Showalter pluss Lunde og Dahl.

Onsdag 13.3. kl. 11.15–14.00 (FHP)

Dag Solstad: *25. Septemberplassen*. Marx, Brecht, Jameson, Johannesen, Skagen.

Onsdag 20.3. kl. 11.15–14.00 (EV)

Den feministiske u- eller dystopi?

Gro Brantenberg: *Egalias døtre* (1977). Kaj Skagen: "Bazarov som transvestitt", fra *Bazarovs barn* (1980), Showalter.

Onsdag 27.3. kl. 11.15–14.00 (AG)

Kjartan Fløgstad's Fyr og flamme som anti-sosialrealistisk, politisk roman.

Kjartan Fløgstad (1980): *Fyr og flamme*, "Ordlyden" (1983). Renfrew pluss Falck, Gujord, Gullestad (2017), Arntzen.

Onsdag 3.4. kl. 11.15–14.00 (AG)

Om politisk litteratur og transgresjon.

Abo Rasul: *Macht und Rebel* (2003), Jan Sonnergaard: "Tyveri" (1997). Marcus, Nagle, Critchley pluss Gullestad (2003), Mishra, Miller.

Onsdag 10.4. (FHP / EV)

Den politiske samtidsromanen.

Vigdis Hjorth: *Leve posthornet* (2012). Sara Omar: *Dødevaskeren* (2017)
Critchley, Gulliksen, Vassenden (2004), Kongslie.

Onsdag 24.4. (EV)

Politisk lyrikk i det 21. århundre: Kampsanger, leilighetsdikt og/eller lærdomspoesi?

Oppsummering

Grieg, Rimbereid, Hansen, Farrokhzad pluss Johannesen (1997), Sejersted, Vassenden (2004).

Primærlitteratur

Bjørnstjerne Bjørnson: *Over ævne II* (1895), 195 s. (≈ 39)

(<https://www.nb.no/items/03644a19dc46f20ebdbb3799cc912806?page=0&searchText=over%20ævne%20II>)

Gerd Brantenberg: *Egalias døtre* (1977), 281 (≈ 56)

(<https://www.nb.no/items/26ce05dec28f0aa47e52b53990549255?page=0&searchText=egalias%20døtre>)

Athena Farrokhzad: "Brev till Europa" (2018), 10 s.

(<https://www.aftonbladet.se/kultur/a/0EA6VJ/brev-till-europa/>
<https://lithub.com/athena-farrokhzad-europe-where-have-you-misplaced-love/>)

Kjartan Fløgstad: *Fyr og flamme*. Oslo: Samlaget (1980), 380 s. (≈ 76)

(<https://www.nb.no/items/78be7af39e89fcc9c2e74757d0b3244c?page=3&searchText=fløgstad%20fyr%20og%20flamme>)

"Ordlyden", i Kjartan Fløgstad: *Ordlyden*. Oslo: Samlaget, s. 7-19

(<https://www.nb.no/items/1914cbe3f01cfebef36fee7cd2671439?page=17&searchText=ordlyden>)

Nordahl Grieg: "Til Ungdommen" (1936), 2 s.

(<https://www.nb.no/items/284769eb4295587be39839a7b8063236?page=51&searchText=nordahl%20grieg%20%22til%20ungdommen%22>)

Inger Elisabeth Hansen (2015): "Bruk og misbruk av klippeblåvingen. *Scolitantides Orion*", fra *Å resirkulere lengselen, avrenning foregår*. Oslo: Aschehoug, s. 8–9. (2 s)*

Vigdis Hjorth: *Leve posthornet* (2012), 184 s. (≈ 39)

Gro Holm: *De hvite kull* (1936), 270 s. (≈ **54**)
<https://www.nb.no/items/b937a4261edf73d4b1cff20a75f19986?page=3&searchText=gro%20holm%20de%20hvite%20kull>

Georg Johannesen (1975 [1954]): "Vi går ikke i fakkeltog for Albert Schweitzer", fra *Om den norske tenkemåten*. Oslo: Gyldendal, s. 13. (**1** s)
<https://www.nb.no/items/e22ac20072727d5c8278a676a850cf45?page=13&searchText=om%20den%20norske%20tenkemåten>

Rudolf Nilsen: "Revolusjonens røst" (1926), **2** s.
<https://www.nb.no/items/4aa630194cee7b17a63b892a158a3d69?page=71&searchText=revolusjonens%20røst%20rudolf>

Sara Omar: *Dødevaskeren* (2017). København: Politikens forlag, 321 s. (≈ **64**)

Sigrid Undset: *Den trofaste hustru* (1936), 350 s. (≈ **70**)
<https://www.nb.no/items/30bdd7d49ede0db24e6ae5c65073830e?page=5&searchText=sigrid%20undset%20den%20trofaste%20hustru>

Abo Rasul: *Macht und Rebel* (2003). Oslo: Cappelen, 331 s. (≈ **66**)

Øyvind Rimbereid: "Tulipan. Mani", i *Herbarium* (2008), s. 28–64. (**40** s.)*

Kaj Skagen: fra *Bazarovs barn. Grunner og avgrunner i norsk litteratur* (1983). Oslo: Gyldendal, s. 9–16, 120–148 "Bazarov som transvestitt". (36 s. ≈ **7**)
<https://www.nb.no/items/2d59f2085505164963e41ca8c6a7f81e?page=0&searchText=bazarovs%20barn>

Amalie Skram: *Professor Hieronimus* (1895), 190 s. (≈ **38**)
<https://www.nb.no/items/52e638f5cdb2b1460acedf8d3c347f26?page=7&searchText=professor%20hieronimus>

Dag Solstad: *25. septemberplassen* (1974), 300 s. (≈ **60**)
<https://www.nb.no/items/8311ddb4b33cde9054a3a6696a58227e?page=0&searchText=25.septemberplassen>

Jan Sonnergaard (1997): "Tyveri" fra *Radiator*. København: PP forlag, s. 39–77 (≈ **9**)*

J. S. Welhaven: "Republikanerne" (1832), **3** s.

H. Wergeland: "Det befriede Europa" (1831), **10** s.
<https://www.nb.no/items/76fac0f80e69437804104e4e59578d4d?page=411&searchText=wergeland%20%22Det%20befriede%20Europa%22>

H. Wergeland: *Jødinden. Elleve blomstrende tornekviste* (1844), **65** s.
<https://www.nb.no/items/86a260149c0d2fb089019006dc7e0fc8?page=47&searchText=jødinden.%20Elleve%20blomstrende%20tornekviste>

= 713 s.

Teori

Theodor Adorno (1991 [1953]): "Tale om lyrikk og samfunn", i Kittang et al (red): *Moderne litteraturteori. En antologi*. Oslo: Universitetsforlaget, s. 394–409 (16 s)
https://www.nb.no/items/URN:NBN:no-nb_digibok_2007081301095

Georg Brandes (1872): «Indledning til *Hovedstrømninger i det nittende Aarhundredes Litteratur*», Kittang et al. (red.): *Klassisk litteraturteori. En antologi*. Oslo: Universitetsforlaget, s. 262–272. (11 s.)*

Bertolt Brecht: «Against Georg Lukács» I *Aesthetics and Politics*. London og New York: Verso 2007, s. 68–85. (18 s)*

Simon Critchley: "Introduction: The Possibility of Commitment" fra *Infinitely Demands*, s. 1–13 (13 s.)*

- Geir Gulliksen (1996): "Virkelighet", fra *Virkelighet og andre essays*. Oslo: Oktober, s. 219–239 (21 s.) (https://www.nb.no/items/URN:NBN:no-nb_digibok_2008070800080)
- Fredric Jameson (2004): «On Interpretation: Literature as a Socially Symbolic Act», Hardt, Michael og Weeks Kathi (red.): *The Jameson Reader*. Blackwell Publishing, s. 33–60. (28 s)*
- Georg Johannesen (1997): "Politisk lyrikk og lyrisk politikk", i *Retorikkens tidsrom. Retorisk årbok 1997*. Bergen: Senter for europeiske kulturstudier, s. 59–68 (10 s.). (https://www.nb.no/items/URN:NBN:no-nb_digibok_2014040408102)
- Atle Kittang (2009): "Litteratur og politikk. En tilnærming til Jacques Rancieres teorier", fra *Dikte Kunstens relasjoner*. Oslo: Gyldendal, s. 49–71 (22 s.).*
- Georg Lukács (1991 [1952]): "Forord til Balzac og den franske realismen", Kittang et al (red): *Mordene litteraturteori. En antologi*. Oslo: Universitetsforlaget, s. 303–314 (12 s) (https://www.nb.no/items/URN:NBN:no-nb_digibok_2007081301095)
- Karl Marx: Fra «Innledning» til *Grundrisse*, Bale, Kjersti og Bø-Rygg, Arnfinn: *Estetisk teori. En antologi*. Oslo: Universitetsforlaget 2008, s. 165–166. (1 s)*
- Greil Marcus: "Prologue", fra *Lipstick Traces. A secret history of the twentieth century*, s. 1–24 (25 s.)*
- Angela Nagle: "From Hope to Harambe" og "Basic bitches, normies, and the lamestream", fra *Kill All Normies. Online Culture Wars From 4Chan And Tumblr To Trump And The Alt-Right*. Winchester: Zero Books, s. 1–9 og s. 101–116. (23 s.)*
- Alastair Renfrew (2015): "Carnival", fra Mikhail Bakhtin. London & New York: Routledge, s. 129–144. (16 s)*
- Jørgen Sejersted (2003): "Emnets poetiske brukbarhet. Nedslag i den politiske lyrikk", i *Vagant* 1–2/2003, s. 130–144 (15 s.)*
- Elaine Showalter (1991 [1979]): "Mot en feministisk poetikk", i Kittang et al (red): *Moderne litteraturteori. En antologi*. Oslo: Universitetsforlaget, s. 374–393 (20 s.) (https://www.nb.no/items/URN:NBN:no-nb_digibok_2007081301095)
- Dag Solstad (1997): "Om meddelelsens problem II", i *3 essays*. Oslo: Gyldendal, s. 57–68 (11 s.) (https://www.nb.no/items/URN:NBN:no-nb_digibok_2008081200085)
- Eirik Vassenden (2014): "Om innhold i litteraturen", i Rustad, Hans Kristian og Wærp, Henning Howlid (red.): *Fra Wergeland til Knausgård. Lesninger i norsk litteratur*. Oslo: Akademika forlag, s. 19–35 (17 s.)*
- Virginia Woolf (1929): "From *A Room of One's Own*", Leitch, Vincent B. (red.): *The Norton Anthology of Theory and Criticism*. New York og London: W. W. Norton & Company, s. 1021–1029. (9 s)*

= 273 s.

Totalt: 996 s.

Anbefalt litteratur / sekundærlitteratur (ikke obligatorisk lesning)

- Ragnar Arntzen (1984): "Kva er det som løyner seg på overflata? Om Kjartan Fløgstad's *Fyr og flamme*", i *Norsk litterær årbok 1984*. Oslo: Samlaget, s. 83–97.*
- Willy Dahl (1965): "Sigrid Undsets trofaste hustru", i *Edda* 1/1965, s. 48–64 (17 s.)*
- Willy Dahl (1965): "Replikk til Johs. Lunde", i *Edda* 2/1965, s. 254–255 (2 s.)*
- Morten Falck (1981): "En trist beretning om sosialismens sørgelige tilstand og dystre utsikter", i *Profil* 3-81, s. 22–28.
- Heming Gujord (2018): fra *Fløgstad verk*. Oslo: Samlaget, s. 155–173 (19 s)*

- Anders Marcussen Gullestad (2003). "Aller først mener vi at verden må forandres' – en lesning av opprøret i Jan Sonnergaards "Tyveri", *SPRING - Tidsskrift for moderne dansk litteratur* 20, ss. 144–155.*
- Anders M. Gullestad (2017): "Kjartan Fløgstads Dalen Portland i lys av den norske arbeiderlitteraturdebatten", i Hamm, Mathisen og Neple (red.): Hva er arbeiderlitteratur? Begrepsbruk, kartlegging og forskningstradisjon. Bergen: Alvheim & Eide, s. 219-235.
- Ingeborg Kongslie (2002): "Dei nye stemmene i norsk litteratur. Innvandrarlitteratur i Norge", i *Norsk litterær årbok 2002*. Oslo: Samlaget.*
- Johs. Lunde (1965): "Sigrid Undsets trofaste hustru. Noen betraktninger over inspirasjon og estetikk i tilknytning til Willy Dahls studie i EDDA 1, 1965", i *Edda* 2/1965, s. 251–254 (3 s.)*
- Geir Hjorthol (2011): "Litteratur og politikk", fra *Tilbaketrekninga: Litteraturens politikk i Dag Solstads forfatterskap*. Oslo: Samlaget, s. 57–105 (48 s.)*
- Dylan Miller (2018): "Why We're Investigating Extreme Politics in Underground Music", *The Quietus*, <http://thequietus.com/articles/25682-fascism-underground-music-racism-industrial-black-metal-noise>
- Pankaj Mishra: "Prologue: Forgotten Conjunctures" fra *Age of Anger. A history of the present*. London: Allen Lane, s. 1–35 (35 s.)*
- Frode Helmich Pedersen (2017): "Terrorisme og klassekamp. Over Ævne. Andet Stykke (1895)", fra *Bjørnstjerne Bjørnsons samtidsdramatikk*. Oslo: Vidarforlaget, s. 285–388.*
- Eirik Vassenden: Om «virkelighet», «politikk» og «krig», fra *Den store overflaten. Tekster om samtidslitteraturen*. Oslo: Damm, s. 32–52 (21 s.)*
- Eirik Vassenden: "Om *Jødinden*", i Stig Sæterbakken og Janike Kampevold Larsen: *Norsk litterær kanon*. Oslo: Cappelen Damm 2008, s. 79–87.

(Tekster merket med * vil være tilgjengelig i litteraturkiosken)